

De Kleine Slufter

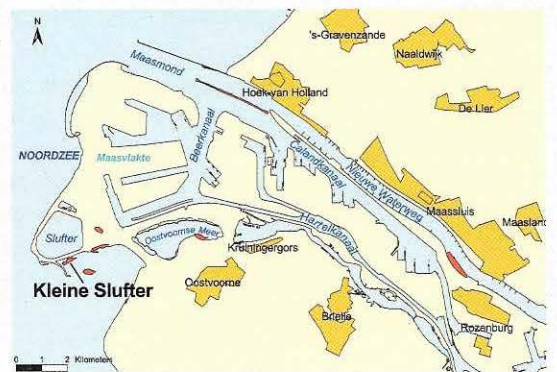
(foto: Rob Busser)

MARJA ZANDBERG

Dit project is een echt natuurontwikkelingsproject. Dat wil zeggen dat het juist aangelegd is voor de ontwikkeling van nieuwe natuur. Het is gerealiseerd bij de aanleg van het baggerspeciedepot 'De Slufter' op de Maasvlakte. Het baggerspeciedepot heeft niets te maken met natuurlijke sluftevorming. De Kleine Slufter heeft echter wel kenmerken van een natuurlijke slufter. Het is na aanleg een dynamisch gebied geworden waar zee en wind hun gang kunnen gaan.

In 1986 is de Kleine Slufter aangelegd als compensatie van verloren natuurwaarden door de aanleg van het baggerdepot. Met de aanleg werd een gunstige uitgangssituatie geschapen voor de ontwikkeling van een gradiëntrijk, slufterachtig milieu, waar kustvogels broedgelegenheid zouden vinden. Het gebied bestond uit een gesloten zandpakket, dat ingeplant werd met biestarwegras. Het is onderverdeeld in een kunstmatig paraboolduin en een duinvallei met aan de oostzijde een open verbinding naar zee. De bedoeling was dat de zee de lage delen regelmatig zou overspoelen. Op die manier zou een zoet-zoutovergang met een gevarieerde zoutminnende vegetatie kunnen ontstaan.

(foto: Pim Wolf)

Belang van een slufter

De hoge natuurwaarde van een slufter hangt samen met de grote variatie aan (abiotische) milieus. De hoogteverschillen zorgen voor ecologisch belangrijke gradiënten in bodemsamenstelling (zanderige hoge plekken en slibrijke lager gelegen plekken), zoutgehalte (van zout water op de laagste plekken naar zoet op de hoogste) en expositie en microklimaat. Juist als de hoogteverschillen binnen een slufter klein zijn (enkele decimeters), zijn de gradiënten uitgerekt over een groot oppervlak. Daarnaast zijn voor planten en dieren ook de volgende omstandigheden van belang:

- verschillen in overstromingsfrequentie en sedimentatie van de verschillende delen van de slufter. Hogere plekken worden minder vaak en minder langdurig overstromd dan lagere, waardoor daar ook minder sedimentatie optreedt en er een kleinere zoutinvloed is.
- er is beschutting tegen wind en zee door het omringende duingebied.

Knelpunten

Na enige jaren bleek dat de vallei te hoog was aangelegd en overspoeling nauwelijks plaatsvond. Andere knelpunten waren de afslag van het duin, de geringe omvang van de geul en de

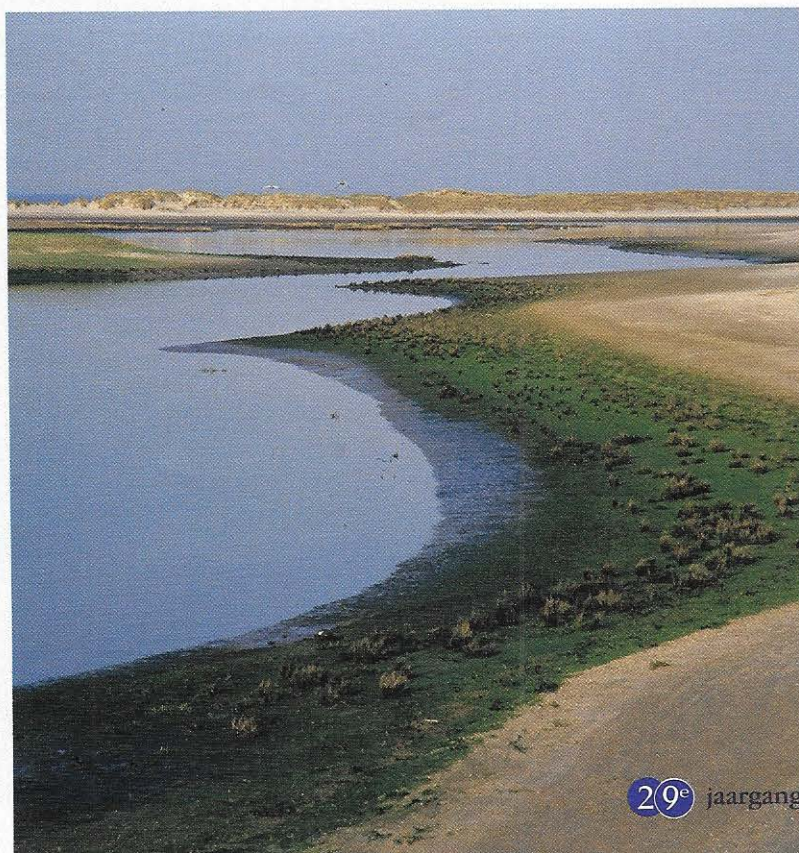

Bijzonder is de komst van zeehonden die op de oevers van de kreek rusten tijdens laag water (foto: Norman van Swelm).

hoge recreatiedruk. In de winter van 1993/1994 zijn werkzaamheden uitgevoerd om het sluftermilieu te verbeteren en uit te breiden. De werkzaamheden bestonden uit verlaging van de sluftervlakte, herstel van de duinenrij en aanleg van een strandvlakte, een nieuwe sluftergeul en een duinenrij. Het project is in twee fasen uitgevoerd.

De eerste fase bestond uit het verlagen van de toenmalige sluftervlakte, het herstellen van het paraboolduin en het vergroten van de kreek. De tweede fase, een jaar later, was gericht op het uitbreiden van het sluftermilieu. Daarbij werd de kreek met behulp van een klein baggerschip verlengd zodat de zee vanuit het westen naar binnen kon stromen. Tevens werd een lange duinrichel aangelegd richting Pannekoek,

(foto: Rob Busser).

een verderop gelegen zandplaat ter bescherming van het geheel. Het gebied is verder omrasterd om de recreatiedruk te beperken. Door stuivend zand raakt het raster soms begraven.

Natuurwinst

De aanleg van de Kleine Slufter lijkt vooral de biotische natuur goede kansen te bieden. Of ook van een duurzaam, zichzelf in standhoudend landschap sprake is, moet de toekomst leren. De rechte geul is veranderd in een natuurlijk ogende, slingerende kreek. Dagelijks stroomt het water uit zee erin. In en langs de kreek wordt door een toenemend aantal vogelsoorten gefoerageerd: in de zomer door kluten en bergeenden, in de winter door grauwe ganzen, smienten en middelste zaagbekken. Het gebied wordt door een groot aantal vogels gebruikt als rustplaats, zowel tijdens hoog- als tijdens laag water. Bij hoogwater kun je er steltlopers, aalscholvers, meeuwen en eenden vinden. Daarnaast broeden er onder andere scholeksters, kluut en bontbekplevier (zie tabel). De grote sterns komen geregeld buurten, maar zijn nog niet tot broeden gekomen. De kreek wordt gebruikt als paaiplaats en opgroeigebied van vis (onder andere Tong en Schol). Bijzonder is de komst van zeehonden, die op de oevers van de kreek rusten tijdens laag water en ook regelmatig vissen in de kreek.

Soort	2004	2005
Scholekster	6	7
Kluut	13	1
Oeverzwaluw	8 (26 in 2002)	
Bergeend		1
Bontbekplevier		1
Tapuit		1

Tabel 1: broedvogels in de Kleine Slufter in 2004 en 2005

Tot slot

Met dit project blijkt goed ingespeeld te zijn op de natuurlijke ontwikkelingen in dit zeegebied. Het blijkt mogelijk een landschap zo in te richten dat de abiotische randvoorwaarden een goede uitgangssituatie vormen voor de biotische natuur. Zoals de kleine slufter er nu bij ligt, zullen maar weinigen vermoeden dat dit door machines is gemaakt. Vraag blijft wel of het landschap zelf op natuurlijke wijze zich verder ontwikkelt.

MARJA ZANDBERG IS MEDEWERKER NATUURONTWIKKELING BIJ STICHTING DUINBEHOUD